

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 211/2025-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jozefom Zemkom, advokátom, M. Hricku 1832/30, Trenčín, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obo/6/2021 z 30. marca 2022 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1ObdoV/9/2022 z 9. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 10. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4Obo/6/2021 z 30. marca 2022 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1ObdoV/9/2022 z 9. apríla 2024. Navrhuje napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Okrem toho žiada priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že žalobou doručенou Krajskému súdu v Trenčíne ako súdu prvej inštancie (ďalej len „krajský súd“) 22. marca 2000 sa sťažovateľ (žalobca), ktorý v tom čase podnikal vo výrobe betónových výrobkov, pôvodne domáhal, aby súd prikázal [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), ktorý podnikal vo výrobe produktov z betónu a cementu s výnimkou stavebných prvkov, zdržať sa nekalej súťaže spočívajúcej vo výrobe a predaji plotových tvaroviek (betónových kvádrov) v rozmeroch 400 × 200 × 100 mm, 400 × 200 × 200 mm a 380 × 200 × 200 mm a poskytnúť

sťažovateľovi finančné zadosťučinenie a náhradu škody v sume 20 000 Sk spolu s náhradou trov konania. Svoj návrh odôvodnil tým, že žalovaný začal vyrábať rovnaké výrobky ako sťažovateľ, na rovnakom stroji ako sťažovateľ a tým istým technologickým postupom ako sťažovateľ, pričom ich označením za „betónové kvádre“ uvádzal zákazníkov do omylu, vyvolával nebezpečenstvo zámény s výrobkami sťažovateľa, odhováral zákazníkov od kúpy výrobkov sťažovateľa, čím konal v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaný svojím konaním naplňal znaky vyvolania nebezpečenstva zámény napodobňovaním v zmysle § 47 ods. 1 písm. c) Obchodného zákonníka a znaky zľahčovania v zmysle § 50 Obchodného zákonníka. V priebehu súdneho konania sťažovateľ viackrát menil petit žalobného návrhu; naposledy sa tak stalo na pojednávaní krajského súdu konanom 26. mája 2021, kde mu navrhol, aby rozhodol týmto spôsobom: „I. súd určuje, že žalovaný porušil práva žalobcu k úžitkovému vzoru UV2789 a práva k dizajnu PV181-2000, II. súd určuje, že žalovaný sa dopustil voči žalobcovi nekalosúťažného konania, III. súd priznáva žalobcovi právo uverejniť výrok rozsudku v [REDAKOVANÉ] novinách a [REDAKOVANÉ] spravodaji na trovy žalovaného, IV. žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi finančné zadosťučinenie vo výške 165.000 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, V. žalovaný je povinný uhradiť žalobcovi trovy konania a trovy právneho zastúpenia.“ Krajský súd uznesením vyhláseným na tomto pojednávaní pripustil zmenu žaloby v navrhovanom rozsahu v časti, ktorá sa týkala úžitkového vzoru, nepripustil však zmenu žaloby v časti, ktorá sa týkala dizajnu.

3. Proti nárokom ochrany sťažovateľa z úžitkového vzoru žalovaný uplatnil hmotnoprávnu námietku v rozsahu § 13 ods. 1 zákona o č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch v znení neskorších predpisov [účinného do 31. decembra 2007; (ďalej len „zákon o úžitkových vzoroch“)] tvrdiac, že zariadenie na výrobu betónových výrobkov vyrobil nezávisle od zariadenia sťažovateľa na výrobu stavebných prvkov v roku 1999, teda pred vznikom zákonnej ochrany úžitkového vzoru sťažovateľa.

4. Krajský súd (v poradí tretím) rozsudkom č. k. 7Cb/37/2000-1031 zo 16. júna 2021 žalobu sťažovateľa zamietol. Konštatoval, že žaloba sťažovateľa proti žalovanému bola súdu doručená 22. marca 2000, t. j. v čase pred podaním prihlášky úžitkového vzoru sťažovateľa s názvom „Zariadenie na výrobu stavebných prvkov“ Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky 11. septembra 2000. Zápis úžitkového vzoru sťažovateľa č. 2789 do registra úžitkových vzorov bol oznámený vo Vestníku Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky č. 2/2001 12. februára 2001 (bod 29 uvedeného rozsudku). Podaním prihlášky úžitkového vzoru 11. septembra 2000 sťažovateľovi vzniklo právo prednosti podľa § 9 ods. 1 zákona o úžitkových vzoroch. V súlade s § 4 ods. 3 zákona o úžitkových vzoroch sa technické riešenie zariadenia sťažovateľa na výrobu stavebných prvkov s nárokmi na ochranu úžitkového vzoru považovalo za nezverejnené aj za dobu posledných šiestich mesiacov pred podaním prihlášky úžitkového vzoru; v tomto prípade išlo o obdobie od 11. marca 2000 (§ 122 ods. 2 Občianskeho zákonníka), teda ochrana nárokov z úžitkového vzoru patrila sťažovateľovi od začatia súdneho konania 22. marca 2000. Krajský súd v posudzovanom prípade nezistil také skutkové okolnosti, ktoré by dávali podklad na naplnenie skutkovej podstaty nekalosúťažného konania zo strany žalovaného. Dokazovanie vykonané krajským súdom (najmä správa o preukaznej skúške č. 30/06/99 vyhotovená 14. decembra 1999 Technickým a skúšobným ústavom stavebným, skúšobným laboratóriom Nové Mesto nad Váhom, ale aj výpovede a čestné prehlásenia viacerých svedkov z 20. mája 2000) preukázalo existenciu zariadenia žalovaného na výrobu betónových výrobkov.

Keďže žalovaný uplatnil hmotnoprávnu námietku v rozsahu § 13 ods. 1 zákona o úžitkových vzoroch, pričom svoje právo predchádzajúceho užívateľa neuplatnil iným spôsobom, krajský súd považoval za potrebné posúdiť ako predbežnú otázku, „či úžitkový vzor žalobcu pôsobil alebo nepôsobil proti žalovanému, ktorý pred vznikom práva prednosti žalobcu využíval technické riešenie chránené úžitkovým vzorom“. Vychádzajúc z § 13 ods. 2 zákona o úžitkových vzoroch, krajský súd dospel k názoru, že úžitkový vzor sťažovateľa nepôsobil pred rozhodnou dobou (11. marcom 2000) proti žalovanému, ktorý pred touto dobou, minimálne od roku 1999, využíval technické riešenie chránené týmto úžitkovým vzorom nezávisle od sťažovateľa (bod 66 uvedeného rozsudku). Vzhľadom na charakter nárokov sťažovateľa uplatnených určovacími žalobami (t. j. že žalovaný porušil práva sťažovateľa k úžitkovému vzoru a že sa dopustil nekalosúťažného konania proti sťažovateľovi) považoval za významnú skutočnosť aj zánik platnosti úžitkového vzoru č. 2789 uplynutím doby 11. septembra 2007 a pozastavenie prevádzkovania živnosti sťažovateľa – výroby betónových výrobkov – v období od 8. júla 2005 do 8. januára 2006. Za danej procesnej situácie a preukázaného skutkového stavu, keď úžitkový vzor sťažovateľa nepôsobil proti technickému riešeniu využívanému žalovaným na zariadení na výrobu betónových výrobkov, krajský súd dospel k záveru, že na strane sťažovateľa absentuje naliehavý právny záujem na takomto určení, čo ho viedlo k zamietnutiu tejto časti žaloby (body 67 a 69 uvedeného rozsudku). Pokiaľ sa sťažovateľ domáhal proti žalovanému zaplatať finančného zadosťučinenia, krajský súd konštatoval, že uplatnený nárok má charakter nemajetkovej ujmy v peniazoch, avšak v tomto smere si sťažovateľ nesplnil riadne nielen povinnosť tvrdenia, ale ani dôkaznú povinnosť, preto zamietol aj túto časť žaloby (bod 70 uvedeného rozsudku). Rozhodovanie o ďalších nárokoch sťažovateľa sa tak stalo obsolétnym.

5. Rozsudok krajského súdu sťažovateľ napadol odvolaním, v ktorom mu vytkol, že na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a že vec nesprávne právne posúdil.

6. Najvyšší súd ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 4Obo/6/2021 z 30. marca 2022 rozsudok krajského súdu (bod 4) potvrdil ako vecne správny. Zdôraznil, že žaloba po pripustení zmeny žaloby 26. mája 2021 v časti prvých dvoch výrokov žalobného petitu mala povahu žaloby o určenie právnej skutočnosti, preto ju bolo potrebné posudzovať podľa Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). V napadnutom konaní žalovanému nič nebránilo, aby v súlade s § 13 ods. 1 zákona o úžitkových vzoroch namietal, že úžitkový vzor sťažovateľa proti nemu nepôsobí. Túto otázku bol súd prvej inštancie oprávnený skúmať ako otázku predbežnú. Zo znenia § 13 ods. 2 zákona o úžitkových vzoroch totiž nevyplývala žalovanému povinnosť uplatniť jeho právo predchádzajúceho užívateľa výlučne prostredníctvom samostatnej určovacej žaloby ani nemožnosť brániť sa v konaní iniciovanom majiteľom úžitkového vzoru právom predchádzajúceho užívateľa. Odvolacie námietky sťažovateľa preto považoval za nedôvodné.

7. Proti rozsudku najvyššieho súdu sťažovateľ podal dovolanie a ako dovolací dôvod uplatnil vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP v podobe námietok o porušení zásady predvídateľnosti súdnych rozhodnutí s poukazom na to, že krajský súd (v poradí prvým) rozsudkom č. k. 7Cb/37/00-358 z 23. marca 2005, žalobe sťažovateľa čiastočne vyhovel, keď prvou výrokovou vetou uvedeného rozsudku určil žalovanému povinnosť zdržať sa pri svojej podnikateľskej aj nepodnikateľskej činnosti používať manipulačnú plošinu opatrenú nájazdom, ktorá je súčasťou zariadenia na výrobu stavebných prvkov a je chránená úžitkovým vzorom sťažovateľa, teda nemal

žiadnu pochybnosť o nekalosúťažnom konaní žalovaného. Prípustnosť dovolania vyvodzoval aj z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, konkrétne „či žalovaný mohol v konaní uplatniť námietku práva predchádzajúceho užívateľa podľa § 13 ods. 1 zákona č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch ako hmotnoprávnu námietku“, ktorú doplnil ďalšími podotázkami v znení: „Je nevyhnutné, aby užívateľ svoje právo predchádzajúceho užívateľa uplatnil samostatnou (určovacou) žalobou? Je možné posúdiť otázku vzniku práva predchádzajúceho užívateľa ako predbežnú otázku, alebo takéto konanie je potrebné rozhodnúť v samostatnom konaní? Akou formou má predchádzajúci užívateľ požadovať na súde, aby majiteľ úžitkového vzoru jeho právo uznal? Čo v prípade, ak majiteľ úžitkového vzoru právo predchádzajúceho užívateľa neuzná?“

8. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1ObdoV/9/2022 z 9. apríla 2024 dovolanie odmietol ako neprípustné [§ 447 písm. c) a f) CSP].

8.1. Konštatoval, že (v poradí prvý) rozsudok krajského súdu sp. zn. 7Cb/37/00-358 z 23. marca 2005 nenadobudol právoplatnosť, keďže bol pre jeho nepreskúmateľnosť zrušený uznesením najvyššieho súdu (odvolacieho súdu) č. k. 3Obo/34/2007-430 z 31. mája 2007, ktorý vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Na základe dovolania sťažovateľa najvyšší súd (dovolací súd) uznesením č. k. 1ObdoV/64/2007-459 z 30. septembra 2009 rozhodnutie najvyššieho súdu (odvolacieho súdu) v napadnutej časti zrušil a vrátil mu na ďalšie konanie. Najvyšší súd (odvolací súd) po vrátení veci uznesením č. k. 5Obo/112/2009-465 z 31. novembra 2010 rozsudok krajského súdu aj v jeho zamietajúcej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne krajský súd (v poradí druhým) rozsudkom č. k. 7Cb/37/00-611 z 27. októbra 2015 žalobu sťažovateľa zamietol z dôvodu, že neuniesol dôkazné bremeno v konaní, a to ani v časti tvrdeného zhotovenia zariadenia na výrobu stavebných prvkov žalovaným podľa vzoru sťažovateľa, ani v časti tvrdeného nekalosúťažného konania zo strany žalovaného. Na základe odvolania sťažovateľa najvyšší súd (odvolací súd) uznesením sp. zn. 4Obo/7/2016 z 31. mája 2017 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, aby rozhodol o návrhoch sťažovateľa na doplnenie dokazovania a vysporiadal sa s podstatnými námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa používania technického riešenia chráneného úžitkovým vzorom sťažovateľa v čase pred vznikom práva prednosti sťažovateľa, čo krajský súd následne urobil. O prípad prekvapivosti, prípad porušenia právnej istoty z dôvodu neakceptácie právne záväzného právneho záveru odvolacieho súdu súdom prvej inštancie či prípad porušenia práva sťažovateľa na spravodlivý proces tým, že by (najvyšší súd) odvolací súd vo svojom rozsudku nerešpektoval a poprel vlastné predchádzajúce rozhodnutie v tom istom konaní, v súdnej veci podľa dovolacieho súdu evidentne nešlo. Argumentáciu krajského súdu, ktorý v posudzovanom prípade nezistil také skutkové okolnosti, ktoré by dávali podklad na naplnenie skutkovej podstaty nekalosúťažného konania zo strany žalovaného, najvyšší súd považoval za koherentnú, jeho rozhodnutie za konzistentné, logické a presvedčivé (body 57 až 71 uvedeného uznesenia).

8.2. Dovolací súd ďalej konštatoval, že v prejednávanom spore kľúčovou a podstatnou právnou otázkou pre rozhodnutie konajúcich súdov bola v prvom rade tá, či sťažovateľ mal na ním požadovaných určeníach k úžitkovému vzoru a k určeniu nekalosúťažného konania naliehavý právny záujem, ktorý vyžadoval existujúci stav určenia v čase rozhodnutia predmetu sporu súdom. V tomto kontexte sťažovateľom nastolenú právnú otázku nepovažoval za rozhodujúcu (kľúčovú)

pre rozhodnutie vo veci samej, keďže k zamietnutiu žaloby došlo pre chýbajúci naliehavý právny záujem sťažovateľa na požadovanom určení o porušení práva sťažovateľa k úžitkovému vzoru a určení, že žalovaný sa dopustil voči sťažovateľovi nekalosúťažného konania. Dovolateľom nastolená právna otázka sa týkala len otázky predbežnej v zmysle § 13 ods. 1 zákona o úžitkových vzoroch, teda nie rozhodujúcej v zmysle predmetu tohto konania vedeného v zmysle § 44 ods. 1 a 2, § 47 písm. c), § 48 a § 50 Obchodného zákonníka s akcentom na skutočnosť, že k zamietnutiu žaloby došlo pre absentujúci naliehavý právny záujem, čo bolo podmienkou nevyhnutnou pre meritórne rozhodnutie veci.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] nepopiera, že v priebehu napadnutého konania viackrát modifikoval žalobný petit, svoje správanie však považuje za pochopiteľné. Tvrdí, že aj keď išlo o jednoduchý, právne nenáročný spor týkajúci sa aplikácie ustanovení o nekalej súťaži podľa § 44 a nasl. Obchodného zákonníka, vo veci konajúce súdy nebrali do úvahy argumentáciu sťažovateľa o porušení jeho práva k úžitkovému vzoru žalovaným a o nekalosúťažnom konaní žalovaného ani nevyhodnotili komplexne dôkazy, ktoré vyprodukoval, čím porušili nielen základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie, ale aj jeho majetkové práva. S opätovným poukazom na závery (v poradí prvého) rozsudku krajského súdu č. k. 7Cb/37/00-358 z 23. marca 2005, ktorým čiastočne vyhovel žalobe sťažovateľa o splnení povinnosti (bod 7), uvádza, že legitímne očakával úspech aj so svojou určovacou žalobou z 26. mája 2021. V tejto súvislosti vyslovuje presvedčenie, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu (dovolacieho súdu) v spojení s napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu (odvolacieho súdu) je arbitrárne, svojvoľné, založené na formálnom prístupe súdu k prejednávanej veci, keďže v priebehu súdneho konania dostatočne a zrozumiteľne preukázal, že sporové strany boli priamymi konkurentami v hospodárskej súťaži a že žalovaný využil know-how sťažovateľa na zostrojenie totožného zariadenia na výrobu totožných betónových prvkov, čím sa dopustil nekalosúťažného konania, ktoré viedlo k ukončeniu podnikateľskej činnosti sťažovateľa. Nesúhlasí preto so záverom najvyššieho súdu (dovolacieho súdu), ktorý ním nastolenú právnu otázku, „či žalovaný mohol v konaní uplatniť námietku práva predchádzajúceho užívateľa podľa § 13 ods. 1 zákona č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch ako hmotnoprávnu námietku“, nepovažoval za rozhodujúcu (kľúčovú) pre rozhodnutie vo veci samej, keďže k zamietnutiu žaloby došlo pre chýbajúci naliehavý právny záujem sťažovateľa na požadovanom určení o porušení práva sťažovateľa k úžitkovému vzoru a určení, že žalovaný sa dopustil voči sťažovateľovi nekalosúťažného konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu odvolacím rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4Obo/6/2021 z 30. marca 2022 (bod 6) a dovolacím uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1ObdoV/9/2022 z 9. apríla 2024 (body 8 až 8.2.) vydanými

v konaní o ochranu proti nekalej súťaži a iné, ktoré sťažovateľ považuje za arbitrárne, svojvoľné, založené na formálnom prístupe súdu k prejednávanej veci (bod 9).

III.1. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa napadnutým odvolacím rozsudkom najvyššieho súdu:

11. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (IV. ÚS 170/2022, III. ÚS 678/2021, I. ÚS 695/2022).

12. Konaním a rozhodovaním všeobecných súdov je teda ústavný súd oprávnený zaoberať sa len vtedy, ak sa ústavnou sťažnosťou namieta porušenie takých základných práv alebo slobôd, ktorým nebola poskytnutá účinná ochrana. Účinnú ochranu základných práv a slobôd (okrem iného) predstavuje opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, ktorých porušenie namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 36/96).

13. Sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu (odvolacieho súdu) mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd (body 8 až 8.2). Aj keď najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol, preskúmal existenciu dovolacích dôvodov, ním vznesenými námietkami sa vecne zaoberal a podal k nim aj patričné vysvetlenie.

14. Právomoc najvyššieho súdu (dovolacieho súdu) na preskúmanie rozsudku najvyššieho súdu (odvolacieho súdu) v tejto časti vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti, preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K námietke porušenia označených práv napadnutým dovolacím uznesením najvyššieho súdu:

15. Obchodný zákonník v § 44 ods. 1 definuje nekalú súťaž ako konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom; nekalá súťaž sa zakazuje.

16. Vzhľadom na predmet posudzovaného konania (body 1 a 10) ústavný súd poukazuje na to, že už v uznesení č. k. III. ÚS 1/2023-17 z 12. januára 2023 (body 20 a 21) definoval právo nekalej

súťaže a tiež uviedol, že «vzhľadom na pružnosť, akou súdy musia reagovať na nové praktiky v zápase o zákazníka, nekalá súťaž je predovšetkým otázkou výkladu podústavného práva, ktoré všeobecné súdy aplikujú v konkrétnych okolnostiach. Pokiaľ súdy nevykladajú právo svojvoľne alebo svojím výkladom nenegujú ústavné poslanie práva nekalej súťaže, ústavný súd nemá dôvod na ingerenciu.».

17. Otázka posúdenia, či v konkrétnej veci sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v rámci takého konania do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu, ktorý nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Je preto vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná alebo formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

18. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd zameral svoju pozornosť na to, či najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody, pre ktoré ho odmietol ako neprípustné, a teda či účinky jeho dovolacej právomoci boli zlučiteľné s právom sťažovateľa ako strany sporu na prístup k súdu a súčasne či zo strany najvyššieho súdu došlo k splneniu požiadaviek kladených na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, a to so zreteľom na už uvedené východiská a možnosti ústavného prieskumu napadnutého uznesenia.

19. Po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia v kontexte obsahu dovolania podaného sťažovateľom ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd pri svojom rozhodovaní správne vychádzal z toho, že v prejednávanom spore kľúčovou a podstatnou právnou otázkou pre rozhodnutie konajúcich súdov bola v prvom rade tá, či sťažovateľ mal na ním požadovaných určeníach (t. j. že žalovaný porušil práva sťažovateľa k úžitkovému vzoru a že sa dopustil nekalosúťažného konania proti sťažovateľovi) naliehavý právny záujem, ktorý vyžadoval existujúci stav určenia v čase rozhodnutia predmetu sporu súdom.

20. Ak všeobecné súdy postupujú tak, že rozhodnú o vecnej opodstatnenosti určovacej žaloby bez toho, aby dospeli k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu, porušia tým základné právo na súdnu ochranu ďalšieho účastníka konania (m. m. II. ÚS 382/2010, II. ÚS 590/2017).

21. Najvyšší súd primeraným spôsobom aplikoval na vec vzťahujúce sa procesné normy týkajúce sa dovolania a náležite odôvodnil napadnuté uznesenie, pričom jasne uviedol, že sťažovateľom nastolená právna otázka sa týkala len otázky predbežnej v zmysle § 13 ods. 1 zákona o úžitkových vzoroch. Ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.) nemajúci oporu v procesnom kódexe – Civilnom sporovom poriadku, pričom žiadna právna otázka majúca zásadný význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu v posudzovanom prípade neostala nezodpovedaná.

22. K tvrdeniu sťažovateľa, ktorý vzhľadom na závery (v poradí prvého) rozsudku krajského súdu č. k. 7Cb/37/00-358 z 23. marca 2005, ktorým čiastočne vyhovel žalobe sťažovateľa o splnení povinnosti (bod 7), legitímne očakával úspech aj so svojou určovacou žalobou z 26. mája 2021, ústavný súd uvádza, že doktrína legitímnych očakávaní nie je absolútna, preto túto námietku

nepovažuje za spôsobilú spochybnit' ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorý v odôvodnení napadnutého uznesenia jasne uviedol, že uvedený rozsudok krajského súdu nenadobudol právoplatnosť (bod 8.2.).

23. Ústavný súd už vyslovil (PL. ÚS 12/05), že v súlade s tendenciami príznačnými pre modernú európsku konštitucionalistiku podlieha z hľadiska princípu právnej istoty ochrane aj tzv. legitímne očakávanie (*legitimate expectation, der Vertrauensschutz*), ktoré je užšou kategóriou ako právna istota. Štát, aj keď nekoná retroaktívne alebo nezasiahne do nadobudnutých práv, môže vertikálnym mocenským zásahom, napríklad náhlou, resp. neočakávanou zmenou pravidiel, na ktoré sa adresáti právnych noriem spoliehali, porušiť princíp právneho štátu. Ide o jeden z množstva konkrétnych výrazov princípu materiálneho právneho štátu, v ktorom sú všetci nositelia verejnej moci vrátane parlamentu podriadení ústave a jej princípom. Všeobecný princíp právneho štátu je kľúčový princíp, na ktorom je budovaný celý právny poriadok i celý systém fungovania nášho štátu. Znamená to, že tento princíp sa premieta bez rozdielu do všetkých oblastí spoločenského života. Ústavný súd ako orgán ochrany ústavnosti je povinný rešpektovať rámec právneho štátu, v ktorom je okrem iného garantovaná právna istota vrátane ochrany legálne nadobudnutých práv, ako aj legitímnych očakávaní, a tiež trvácnosť a stabilita právnych noriem, a je zakázaná svojvôľa v činnosti orgánov verejnej moci, parlament z toho nevynímajúc. V dôsledku posunu v nazeraní na ústavné princípy nastal posun aj v smere od formálneho chápania právneho štátu k jeho materiálnemu chápaniu, ku ktorému sa ústavný súd svojou judikatúrou zreteľne prihlásil. Pri formálnom chápaní právneho štátu sa ústavné princípy uplatňujú v limitoch ústavných textov aplikovaných na základe gramatických a formálnologických metód identifikujúcich obsah právnych predpisov. Takýto prístup znamená, že ak ústavný text napr. výslovne neustanovuje, že určité nároky sú neodňateľné, t. j. sú zaručené akoby „len“ zákonnými zárukami, možno potom „legalizovať“ akékoľvek zásahy štátu. Materiálne chápanie právneho štátu takýto prístup vylučuje.

24. Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného práva. V inom prípade by totiž najvyšší súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené (I. ÚS 145/2010).

25. Základné právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj účastníka konania (strany sporu) zásadne nemôže bez ďalšieho implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania (strana sporu) uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (m. m. IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

26. Ústavný súd tak uzatvára, že v prejednávanej veci nevzhliadol žiadny protiústavný exces ani zásah do práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie najvyšším súdom (dovolačím súdom), ktorých porušenie sťažovateľ namieta.

27. V danej skutkovej a procesnej situácii nemožno uvažovať ani o existujúcom vlastníckom práve sťažovateľa, prípadne o legitímnom očakávaní, ktoré by *ratione materiae* spadalo do rámca čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. čl. 1 dodatkového protokolu, ktorého porušenie namieta v ústavnej sťažnosti. Aj posudzovanie Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k čl. 1 dodatkového protokolu je v tomto smere kazuistické. «Všeobecné pravidlo znie, že ak bolo určité majetkové právo priznané právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho orgánu, ktoré je vykonateľné, potom ide o „majetok“ v zmysle čl. 1 Protokolu č. 1.» (Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha : C.H. Beck, 2012. s. 1261).

28. V posudzovanom prípade sťažovateľ existenciu majetku alebo práva majetkového charakteru dotknutého napadnutým uznesením najvyššieho súdu nepreukázal.

29. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

30. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu